

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XIII. Vtrum detur fides, qua Deo creditur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

inducendam quamlibet eiusdem intensionem. Non igitur est iusta comparatio.

Ad 3. Virtutes Theologicae augentur specialiter per proprios actus in ratione dispositionis, ut patet; quoad rationem meriti, esto valeat paritas.

QVÆSTIO XII.

Vtrum detur aliquis ordo rationis inter Virtutes Theologicas?

IDEVR nullum dari. 1. Quia ordo actuum, & habituum nascitur ex ordine obiectorum: obiectum autem virtutum Theologicarum est vnum ac simplicissimum, nempe Deus: inter cuius præterea formalitates nullus est ordo virtualis ex parte obiecti, ut nobis quidem videtur, & dicitur in Quæstionib. de Deo. Ergo inter Virtutes Theologicas, & eorum actus, nullus esse potest formalis ordo rationis.

2. Ex vna parte Fides dirigit Spem, & Charitatem, iuxta illud; *Fides quæ per Charitatem operatur.* Operatur enim etiam, licet non vsque ad eam per Spem. Ex alia parte, Charitas est radix omnium virtutum, iuxta illud ad Ephes. 3. *In Charitate radicati, & fundati.* Et hoc ipsum conuenit Spei post Charitatem. Ergo nulla ex his virtutibus est simpliciter prior quam alia, siue re, siue ratione, sed qualibet earum est prior, & posterior aliis duabus secundum quid.

Art. 1. Resp. Inter quolibet duo illud est ratione prius alio, à quo non valet subsistendi consequentia ad aliud, cum valeat & conuerso, ut dictum est in Logica. Dictum autem est nuper quæst. 10. Fidem posse esse sine Spe, & Charitate; & Spem similiter sine Charitate, cum neque Charitas sine Spe, neque vtræque sine Fide esse possit. Igitur Fides est prior ratione, quam Spes, & Charitas; & Spes quam Charitas. Confirmatur, quia habitus concipiuntur in ordine ad actus suos, atque actus Fidei sunt priores natura, & ratione, quam actus Spei, & Charitatis: Natura quidem, quia motus appetitiuus nequit tendere nisi in bonum præapprehensum modo sibi congruenti. Similiter actus Charitatis præsupponit actum Spei. Quia vnusquisque amat bonum, quatenus apprehendit illud esse bonum suum. Per hoc autem, quod sperat se bonum ab aliquo consequi posse, incipit reputare ipsum, in quo Spem habet, quoddam bonum suum. Vnde ex hoc ipso, quod sperat de aliquo, procedit deinde ad amandum ipsum ex Charitate, ut dicit D. Th. 1. 2. q. 62. ar. 4. Ergo Fides est natura prior quam Spes, & Spes, quam Charitas. Idem autem est ordo rationis, quia hic ordo sequitur ordinem naturæ, nisi forte aliunde impediatur, quod in præsentia non contingit. Exponenda itaque erunt istæ virtutes eo ordine, quo numerantur ab Apostolo dicente. *Nunc autem manent tria hæc, Fides, Spes, Charitas.*

Ad 1. Quod est in se simplex, contingit esse multiplex ratione, & inde consequenter fundare ordinem rationis inter alia, quæ referuntur ad ipsum, iuxta diuersa connotata, ut apparet ex modo dictis, & ex quæst. 3.

Ad 2. Charitas est radix, & forma cæterarum omnium virtutum in esse virtutis, & quoad ordinem perfectum ad vltimum finem, ut dicit D. Th. loco nuper indicato: non verò in esse qualitatis, & secundum conceptum proprium cuiusque virtutis, quoad ea, quæ specialiter sibi conueniunt.

Incipit secunda pars de Fide.

QVÆSTIO XIII.

Vtrum detur Fides, quæ Deo creditur?

IDEVR non dari. 1. Quia implicat dari fidem, quæ credatur nihil dicenti, tam scripto, quam viva voce. Deus autem neutro modo quidquam dicit. Quia quæcumque spectant ad fidem nostram, scripta sunt, & promulgata per homines. Ergo repugnat Fides, quæ de facto Deo credatur.

2. Apostolus ad Rom. 10. 15. describens originem, & munus fidei. *Quomodo ait, credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient, sine prædicante? Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Ergo tota fides adhibetur Prædicatoribus missis, quia hi soli audiuntur.

Art. 1. Resp. Plures sunt huius vocis *Fides*, acceptiones apud Sacros, & profanos scriptores; nempe pro fidelitate, fiducia, promissione, adimplentione promissionis, passiva cuiusque existimatione circa eius auctoritatem, & constantiam in promissis; dictam ne conscientia, & similibus, ut ostendunt Valentia, & alij communiter in principio harum quæstionum. Cæterum in præsentia usurpatur à Theologis promiscuè pro assensu, quo quis credit alteri loquenti, id est, pro habitu, & actu intellectus, quo quis iudicat de re aliqua, prout sibi proponitur per locutionem alterius; mouente ad ita iudicandum auctoritate loquentis. Inquam mouente, quia si feratur de re iudicium conforme quidem dictis alterius, non tamen ob auctoritatem dicentis; sed quia aliunde appareat rem ita se habere prout dicitur, talis actus non erit Fidei, nisi materialiter respectu eius loquentis; nec proprie dicitur ei credi, sed tantum credi, quod ab eo dicitur.

Art. 2. Hinc Fides Theologica, quam, Fidei nomine, absolute semper intelligunt Theologi in præsentia, dicitur promiscuè tam actus, quam habitus assentiendi Deo loquenti, propter auctoritatem eiusdem; ita ut credatur non solum, quod ab eo dicitur; sed ideo credatur, quia dicitur ab ipso. In qua tamen causali nondum determinamus, an sit de ratione Fidei Theologicae, ut credatur, quod dicitur à Deo, hac præcisè de causa, quia dicitur ab ipso. An verò sufficiat, ut credatur, quia dicitur ab ipso; simulque ob aliquod aliud motiuum partialiter mouens ad credendum. Fieri nimirum potest, ut quis credat duobus idem conformiter affirmantibus, neutri adhibiturus fidem, ex vi præsentis actus, & dispositionis animi, si vterlibet non innaretur testimonio alterius; & nihilominus talis assensus verè habet rationem Fidei, respectu vtriuslibet eorum. Igitur, quia controuersum est, an hoc modo simul cum Deo aliquid etiam creatum immisceatur in assensu præstito reuelationibus diuinis, solum sumitur Fides, pro nunc, ut abstrahens ab habitu, & actu assentientibus diuinæ locutioni, & rebus per eam significatis: tunc præcisè quia dicuntur à Deo; tunc quia simul adiungitur aliquod motiuum creatum.

Art. 3. Dari de facto fidem saltem actualem alterutro ex his modis, assentientem, seu credentem Deo, certissimam, & manifestissimam pro Catholicis probationem habet ex sacris literis, Matth. 16. *Caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in Cælis est.* Ad Galat. 4. *Neque enim ego ab homine accepi illud,* neque

neque didici, sed per reuelationem IESU Christi. 1. Ioan. 5. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. Et rursus. Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se. Quibus similia sunt complura alia. Ex stentia huius Fidei, quoad habitum, eiusdemque quoad actum, & habitum necessitas demonstrata est quæst. 1. & 2. Auctoritate Conciliorum, & ratione Theologica. Quomodo autem id ipsum probandum sit aduersus infideles, iisdemque persuadendum, constabit infra, productis argumentis Christianæ Fidei, & expositis difficultatibus in contrarium.

Ad 1. & 2. Homines, eorumque voces, & scripturæ sunt instrumenta Dei nobis per illos loquentis; sicut calamus, & lingua sunt instrumentum respectu cuiusque hominis; quibus tamen instrumentis non adhibetur Fides; sed loquenti per ipsa. De quo plura quæst. 16. & 17.

QVÆSTIO XIV.

Vtrum distingui debeant motuum volendi credere, & credendi; conditio sine qua non, & causa; rectum, & obliquum motui?

VIDETUR non debere distingui. 1. Quia propter id vnusquisque credit, propter quod vult credere. Sicut enim est liberum credere, vel non credere, ita est liberum motuum. Ergo non debet distingui motuum volendi credere à motuo credendi.

2. Idem est genus dependentiæ Fidei ab omnibus prærequisitis ad ipsam. Ergo frustra distinguitur conditio sine qua non respectu ipsius ab eisdem causa. Patet ant. cedens, quia Deus potest per seipsum immediatè infundere Fidem non minus quoad actum, quam quoad habitum. Ergo à quocumque alio dependet ex sola voluntate diuina, ac proinde est idem genus dependentiæ ab omnibus aliis.

3. Distinctio Recti, & obliqui pertinet solum ad considerationem Logicam, in ordine ad prædicationes sic, vel aliter disponendas. Ergo pro re Theologica inutiliter teritur in eorum explicatione.

Art. 1. Resp. In opere credendi interueniunt actus voluntatis imperans assensum obiecti propositi per locutionem alterius; & actus intellectus assentientis eidem. Licet autem nomine Fidei directè, & primariò intelligatur is actus intellectus; Indirectè tamen comprehenditur sub eadem voce actus ille voluntatis, & vterque simul Fides frequenter nominatur, cum confusione actuum admodum diuersorum. Hinc est prima origo æquiuocationis in quæstione de motuo Fidei. Cum enim hæc quæstio instituat sub his terminis de solo motuo actus intellectus, facile elabatur discursus, in motuum actus voluntatis sub eadem voce frequenter comprehens, & alterum, aut vtrumque simul reponit pro altero. Sunt autem hæc duo motua longè inter se diuersa. Primum ex genere boni, quod respicit voluntas per omnes suos actus; & veri, quod intellectus per omnes suos. Deinde quia motuum actus voluntatis oportet esse præcognitum adæquatè antequam ipse eliciatur; cum tamen motuum actus intellectus, qui ad illum consequitur, non nisi per ipsum cognoscatur, saltem adæquatè, ne hic perperam superaddatur, nève detur processus in infinitum, quæsitio alio imperio vo-

luntatis pro anterior cognitione, & assensu eiusdem motui. Demum in quæstione de motuo actus voluntatis inquiritur, vnde illi proueniat honestas; In quæstione verò de motuo actus intellectus vnde infallibilitas, quæ sunt valde diuersa.

Art. 2. Maior est æquiuocationum occasio ex confusione causæ cum conditione sine qua non, quia est occultior earum inter se differentia. Prædicatum enim, quod est notissimum in causa, nimirum ipsam esse necessariam ad existentiam effectus, atque hunc ab illa pendere, est commune conditioni sine qua non, & confusio quoad ea, quæ sunt notissima in extremo præcipuo, est procliuus in totalem æquiuocationem, redditque difficilem absolute discretionem. Differunt nihilominus notabiliter, maximè penes duo. Alterum est causam esse necessariam ad effectum ratione sui: Conditionem autem sine qua non, ratione alterius, tametsi vtraque immediatè requiratur, ita vt non data causa, tametsi dentur cetera omnia, non detur effectus: at non data conditione sine qua non, si tamen dentur, aut intelligantur dari cetera omnia, per possibile, vel impossibile, detur seu intelligatur dari effectus idem, quoad omnia.

Art. 3. Hoc pacto se habent agens creatum, & applicatio eius ad passum, respectu effectus pendens ab illis. Ignis enim productus ab igne, si intelligatur hunc esse præsentem passo per se ipsum essentialiter, vel tantundem præstare, ac influere absque vlla præsentia, atque præstat, & influit superaddita sibi præsentia realiter à se distincta, eo ipso ille intelligitur habens eandem perfectionem, eademque protius prædicata, quæ de facto accipit dependenter ab igne producente, & ab eius applicatione ad passum realiter distincta ab agente, & effectui. Vnde apparet applicationem superadditam igni causanti requiri tantum ratione alterius, ideoque esse conditionem sine qua non, & non causam. Si autem è conuerso supponatur per impossibile dari vbiætionem applicatiui ignis absque ipso igne, non propterea intelligitur effectum existere, & habere perfectionem, ac prædicata, quæ habet de facto. Vnde apparet ignem, qui applicatur, requiri ratione sui, & non esse conditionem sine qua non, sed causam.

Art. 4. Alterum discrimen absolute, & non ex suppositione explicans naturam rei, & in quo adæquatè fundatur istud aliud modo explicatum, in eo consistit, quod causa est contentiua perfectionis, & prædicatum, aut prædicati alicuius, conuenientium effectui, & quod effectus seipso essentialiter est participatio illius, ita vt effectus per aliquam suam perfectionem, aut prædicatum peculiare conueniat cum causa quatenus illud præhabente in se, vel formaliter, vel æquiuolenter. At conditio sine qua non, non est contentiua similiter perfectionis alicuius, aut prædicati peculiaris conuenientis effectui, nec effectus prodit particeps illius. Vnde si effectus aliquis pendeat à duobus, atque in eo appareant prædicatum, aut prædicata aliqua contenta in altero illorum, nullum verò contentum in altero appareat, ideoque effectus sit particeps vnius, & non sit particeps alterius, id cuius erit particeps, & cum quo conuenit specialiter per aliquod suum prædicatum, habebit rationem causæ; alterum verò rationem conditionis sine qua non. Causa enim est, quæ dat esse effectui, atque hoc titulo est necessaria ad existentiam eius. Conditio verò sine qua non, quæ non dat esse effectui, estque necessaria ad eius existentiam, vt aliquid aliud det illi idem esse.

Art. 5. Quod si aliquod prædicatum erit commune effectui, & iis omnibus, aut aliquibus eorum, à quibus idem effectus vtrumque dependet, inspicendum